

Hasta Hekim İlişkisinde Cinsel Saldırı İddiası: Bir Olgu Sunumu

16. BÖLÜM

Emre BÜLBÜL
Orhan BIYIKLIOĞLU
Muhammet CAN

GİRİŞ

Cinsel saldırı suçu, cinsel arzuları tatmin amacıyla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilerek bedenine fiziksel temasta bulunulması ile oluşur (1). Yine, bir kişinin bulunduğu pozisyonu kullanarak veya birinin onayı olmadan başka birini öpmeye, dokunmaya çalışması gibi fiziksel davranışlar, birine asılmaya çalışmak yaklaşımıyla basit cinsel saldırı suçuna girer. Dünyada, her beş kadından en az birinin yaşamları boyunca en az bir kez tecavüze uğradığı veya tecavüz teşebbüsüne maruz kaldığı bildirilmektedir (2). Gözaltına alınan veya tutuklanan sanıkların çok azı hüküm giymektedir (3). Ayrıca, ülkemizde yapılan pek çok çalışmalarda olduğu gibi, cinsel saldırı olaylarının neredeyse yarısı resmi makamlara bildirilmemektedir. Cinsel saldırı mağdurlarında başta travma sonrası stres bozukluğu olmak üzere değişik türde ruhsal bozukluklar gelişebilmektedir (4). Türkiye’de cinsel saldırı suçları, tüm suçların yaklaşık %3’ünü oluşturmaktadır (5). Hasta hakları yönetmeliğine göre, hastanın bedeni, ruhi ve sosyal yönden tam bir iyilik hali içinde yaşama hakkının, en temel insan hakkı olduğu, hizmetin her safhasında daima göz önünde bulundurulur (6).

Anayasada, diğer kanunlarda ve uluslararası sözleşmelerde açıkça belirtildiği üzere, herkesin yaşama hakkı, kendini koruma ve geliştirme hak-

kı, kimsenin bunu ortadan kaldırmaya yetkisinin olmadığı ve hasta olsun olmasın herkese insanca davranmak önemlidir. Yine, hasta-hekim ilişkisi, doğası gereği insanla çok yakın ilişki içinde olan hekimlik mesleği uygulamasıdır. Çalışmamızda, cinsel saldırı iddiası nedeniyle soruşturma nedeni olan hasta-hekim ilişkisinde dikkat edilmesi gereken etik ilkeler, hukuki sorumluluklar ve hasta haklarının önemi vurgulanmıştır.

OLGU

Olgumuz 8 aylık çocuğunu, bir özel hastaneye çocuk hastalıkları uzman hekimine muayeneye götürün annedir. Anne, hekim tarafından çocuğu muayene edilirken, cinsel saldırıya uğradığı iddiasıyla yerel tabip odasına ve cumhuriyet başsavcılığına şikayette bulunmuştur. Hekimlik meslek etiği ilkeleri çerçevesinde dosya yerel tabip odası tarafından üniversite adli tıp anabilim dalına yürütülecek soruşturma evrakları incelenmek üzere bir fezleke hazırlanması için tarafımıza gönderilmiştir.

Şikâyetçi annenin ifadesine göre, “olay günü sabah saatlerinde annenin oğlunu hastaneye kontrol muayenesine götürdüğünde, doktorun muayene odasında çocuğunu muayene ederken, eline dokunmaya çalıştığını ve elini geri çektiğini, muayenenin ardından odadan çıkan anne ve çocuğun tahlil sonuçlarını sormak için öğle saat-

cinsel saldırı hatları), cinsel saldırı suçlarının insidansını düşürdüğü gösterilmiştir. Toplumumuzda bu gibi sorunlar için çözüm arayışı devam etmektedir. Cinsel şiddetin bir toplum sağlığı problemi olduğu göz önüne alınarak bu konuda toplumsal farkındalık çalışmaları ve eğitimler yapılmalıdır (10,11). Bizim olgumuzda olduğu gibi karşılıklı hasta-hekim ilişkisinde tarafların haklarına gerekli duyarlılığın gösterilmediği veya gösterilemediği durumlarda, neden gösterilemediği ve bu durumun iyileştirilmesi için yapılması gereken çalışmaları artırmamız gerektiği açıkça ortaya konulmuştur.

SONUÇ

Kuşkusuz hasta hekim ilişkisi sadece muayene eden hekimle hasta arasındaki ilişki değildir; hastanenin yönetim anlayışı, hasta hakları birimi, hasta yönlendirme ve bilgilendirme merkezleri, hem hastanın aldığı hizmetin gereklilerini öğrenmesi, hem de hekimlerin hukuki ve mesleki sorumluluklarının bilinmesi açısından değerlidir. Hekimlik mesleği multidisipliner bir ekip çalışmasını da barındırdığı için, hasta-hekim ilişkisinde bir yardımcı sağlık personelinin muayene sırasında odada bulunması çok önemli ve olmazsa olmazdır. Ülkede uygulanan sağlık politikalarının günümüzdeki eksikliklerinden biri de, hiç kuşku yok ki yardımcı sağlık personel istihdamının yetersiz olmasıdır. Bir özel hastanede yaşanan bu olaydaki olgumuzda olduğu gibi, hekimlerin çoğunlukla göz ardı ettiği bu olay, pek çok durumda hasta-hekim ilişkisinde yaşananları anlatmakta zorlandıklarını, gerçeklerin ne olduğuna dair subjektif değerlendirmelerin olduğu ve sonuçta hekimlerin yalnız kalmalarına yol açtığı görülmektedir.

Olgumuzda olduğu gibi, hekimlik mesleği hukuki ve sosyal sorumluluklarla beraber özen borcunu da barındırmaktadır. Bir hekimin hasta veya hasta yakını için “bende gözü vardı, bana şu niyetle baktı” gibi yazılı ifadeleri sarf etmesi, ne etikdir, ne hukukidir ve ne de hasta hekim ilişkisiyle açıklanacak bir yönü bulunduğunu düşünüyorum.

NOT: Yukarıda tartıştığımız olguda, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 7. Ceza Dairesi'nin 2019/2810 Esas ve 2020/815 sayılı kararında, sanığın olay sırasında mağdurun eline dokunmuş olup olmadığı ve ayrıca dokunmuş ise de bu dokunmaların cinsel amaçlı olup olmadığı belirsiz olduğu, müştekinin şikayetini geri çekmesi nedeniyle davanın düşmüş olduğu bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. TCK (2004). Türk Ceza Kanunu. (20/09/2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
2. World Health Organization (2003). Guidelines for medico-legal care for victims of sexual violence, Geneva. (20/09/2020 tarihinde <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42788/924154628X.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
3. Gökdoğan MR, & Bafra J Development of a sexual assault kit-the need for standardization in Turkey. Nurse Education Today, (2010) 285–90
4. Forensic Science International (2003). Analysis of 418 cases of sexual assault. (20/09/2020 tarihinde <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0379073802004279> adresinden ulaşılmıştır).
5. The Bulletin of Legal Medicine (2008). The Need for a Sexual Assault Nurse Examiner. (20/09/2020 tarihinde <https://www.adlitipbulteni.com/atb/article/view/674> adresinden ulaşılmıştır).
6. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=4847&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Edinme Tarihi:20 Eylül 2020)Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi (2007).
7. ATICI, E. Hasta-hekim ilişkisini etkileyen unsurlar. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2007;33(2): 91-6.
8. ATICI, E. Hasta-hekim ilişkisi kavramı. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 33(1), 45-50.
9. Kadir Has Üniversitesi(2018). Hasta-Hekim ilişkisinde Temel Yaklaşımlar: Paternalizm Ve Hasta Özerkliği. (20/09/2020 tarihinde https://www.academia.edu/download/56857567/hasta_hekim_temel_yaklasimlar.pdf adresinden ulaşılmıştır).
10. Sommers MS, Schafer J, Zink T, Hutson L, Hillard P. Injury Patterns in Women Resulting from Sexual Assault Trauma, Violence, & Abuse. 2001;2(3):240- 58.
11. Cantürk N, Cantürk G. Cinsel saldırı mağdurlarının muayene prosedürleri. *Türkiye Klinikleri J Surg Med Sci* 2006;2(50):49-5.